

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti a Din 2., do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3., večji inserati peti vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inseratni danek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12., za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
Ljubljana, Knaflcova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Znaki resne krize fašizma

Velike izpremembe v vrhovnem vodstvu fašistične stranke — Demisija generalnega tajnika fašistične stranke — Tudi Grandi bo moral odstopiti — Giunta določen za naslednika Mussolinija

Rim, 25. septembra. Kakor vse kaže, se pripravljajo v vodstvu italijanskega fašizma velike in dalekosežne izpremembe. Ozadje in namen teh izprememb trenutno še ni docela jasn. Po enih verzijah je prišlo v zadnji dobi med Mussolinijem, direktorjem fašistične stranke in ostalimi glavnimi voditelji fašizma do hudih nasprotij. Pomoln neuspehi v zunanji politiki, vedno večje finančne težave na znotraj in naraščajoče nerazpoloženje proti fašizmu, so ta nasprotja v zadnjem času tako poosttrili, da se lahko govori o hudi krizi v vodstvu fašizma.

Prvi dokaz akutne krize je

nenadni odstop generalnega tajnika fašistične stranke Turattija

desne roke Mussolinija. Turatti je včeraj podal ostavko, ki je bila takoj sprejeta. Fašistični urad list »Foglio d'Ordine« objavljajo danes pismo Turattija, v katerem naglašajo, da je bil pet let generalni tajnik fašistične stranke ter da je že pred dvema letoma hotel odstopiti. Takrat njegova demisija ni bila sprejeta. Sedaj pa je Mussolini uvaževal važne razloge za ta korak in ga razrešil odgovornih poslov. List objavlja obenem pismo Mussolinija, v katerem se zahvaljuje Turattiju za njegovo podporo in priznava njegove zasluge za stranko in domovino.

Turattijev naslednik

Obenem objavlja »Foglio d'Ordine« Mussolinijev dekret, s katerim je imenovan za novega generalnega tajnika fašistične stranke dosedanj prednik fašističnega parlamenta Giurati. Giurati je eden izmed vodilnih članov D'Annunzijeve legije, ki je zasedla Reko ter je v početku vodil fašistično gibanje v Benetkah. Kljub temu, da je skoro brez šolske izobrazbe, se je povzpela na visokega mesta predsednika parlamenta. V svetovni vojni je izgubil levo roko. V prvi Mussolinijevi vladi je bil minister za osvobodene pokrajine in se je zlasti proslavil s svojimi strogimi odredbami proti narodnim manjšinam.

Kakor se zatrjuje bo

razpuščen ves stari direktorij stranke

in nadomeščen z novim. Vrhovni fašistični svet bo izpopolnjen z novimi člani, med katerimi se navajajo med drugimi tudi odstopivši generalni tajnik Turatti, nadalje Ciano, Stefani in Rossini.

Tudi Grandi gre

Enaka usoda kakor Turattija, o katerem se splošno sodi, da je bil prisiljen k demisiji zaradi neuspehov fašizma v notranji politiki, bo zadela tudi zunanega ministra Grandia. Zaradi popolnega neuspeha v pogajanjih s Francijo je bil Grandi nenadoma odpoklican iz Ženeve. Pozornost je vzbudilo dejstvo, da je v času, ko je šlo za vitalne

interese Italije in ko so se vršile v Ženevi najvažnejše razprave, prišel izlete po Italiji. Že takrat se je šušljalo o velikih diferencah v fašistični vladi. Sedaj pa se doznava, da bo moral iti tudi Grandi in njegovo funkcijo zunanega ministra prevzame Mussolini sam.

Mussolini išče naslednika

Se večjo senzacijo, kakor vse te izpremembe, je vzbudila vest, da je tudi Mussolini zelo utrujen ter da išče svojega naslednika. Ker bi lahko Mussolinijev odstop v sedanjem trenutku izrazil nedogledne perturbacije, bo rešeno to vprašanje na ta način, da se bo Mussolini polagoma umaknil. Zaenkrat mu bo imenovan namestnik, ki naj ga razbremeni pri delu. Neposredni povod za to je dalo poslabšanje Mussolinijeve bolezn. Kakor znano, ima Mussolini raka v želodcu. Kot najresnejši kandidat za Mussolinijev namestnika se imenuje sedanji podtajnik v ministrskem predsedništvu Francesco Giunta, tržaški poslanec, ki je bil v prvi dobi vodja fašizma v Trstu in ki je, kakor znano, zažgal tržaški Narodni dom. Kakor naglašajo v poučenih krogih, se bo Mussolini umaknil korak za korakom ter končno prepustil vodstvo fašističnega režima popolnoma svojemu nasledniku.

čOS zavrača gorostastne izmišljotine italij. tiska

Komunike o sinočnji seji predsedstva čOS — Zahvala češkoslovaškemu tisku

Praga, 25. septembra. Predsedstvo čOS je imelo sinoči večurno sejo ter je izdalo po temeljiti debati o napadih italijanskega tiska na češko sokolstvo naslednjo izjavo:

Predsedstvo čOS je na seji z dne 24. t. m. razpravljalo o poročanju italijanskega tiska ter mora po zaslišanju onih oseb, ki so bile navzoče pri katastrofi jugoslovenskega parnika »Karadjordje«, ponovno izreči svojo prisrčno zahvalo Sokolom in Sokolom, ki so pri tej katastrofi ohranili mirnost in neustrašenost. Z bratsko zahvalo in največjim občudovanjem se ponovno spominja tudi junaške odločnosti in požrtvovalnosti oficirskega zbora in posadke »Karadjordja, ki so jo vsi navzoči potrdili z enakimi besedami. Predsedstvo čOS najodločnejše odklanja trdit-

ve italijanskega tiska o »orgijah in dobri volji« čeških Sokolov, ki so se vozili s ponesrečenim parnikom. Pri tej priliki obžaluje, da se je mogel resni tisk države, do katere je čutila češkoslovaška do zadnje ure toliko toplih simpatij, ponižati do tako evidentnih neresnic in nemarnih žalitev. Z ozirom na ugled, ki ga uživa Sokolstvo v češkem narodu, mora predsedstvo čOS z vso odločnostjo zavrniti vsa slična izjavljavanja italijanskega tiska, pri čemer z gotovostjo pričakuje, da bodo pristojna vladna mesta storila korake, da se storjena krivica popravi. Pri tej prilike jemlje čOS z velikim veseljem na znanje, da se je celokupno češkoslovaško časopisje tako toplo in odločno zavzelo za sokolstvo, daš tega sokolstvo ni izrečno prosilo.

Vsaka iskra lahko povzroči požar

Varšavski vladni list o napetosti med Italijo in Jugoslavijo in o ogorčenju v slovanskih državah

Varšava, 25. septembra. M. »Kurier Czernyony«, najbolj razširjeni poljski vladni list, objavlja daljši članek o napetosti med Italijo in Jugoslavijo ter naglašajo, da so se odnosi po tržaškem procesu ne po krivdi Jugoslavije še bolj poosttrili. Situacija je zelo resna. V Ljubljano prihaja vedno večje število italijanskih vojnih beguncev, ki beže iz italijanske vojske in prihajajo v Jugoslavijo z izjavami, da se ne čujejo boriti in vojskovati proti njej. Ogorčenje ni ostalo omejeno samo na Jugoslavijo, marveč se kot ogenj širi

po vseh slovanskih državah. Zlasti Čehoslovaki so zaradi italijanskega izživljanja skrajno ogorčeni in pozivajo na splošen bojkot proti Italiji. List se nato obširno bavi s položajem jugoslovenske narodne manjšine v Italiji in podrobno opisuje postopanje fašizma, ki je uničil vse slovan. Šole, razpustil vsa slovanska društva in organizacije in sploh iztrebil slovensko besedo iz javnega življenja. List zaključuje z ugotovitvijo, da je razmerje med Italijo in slovanskimi državami tako, da lahko vsaka iskra povzroči velik požar.

Kriza avstrijske vlade

Zaradi demisije treh ministrov bo vlada popoldne sklopala o ostavki celokupne vlade

Dunaj, 25. septembra. Čeprav so se vse do zadnjega vršili poskusi, preprečiti krizo avstrijske vlade, je poslala kriza neizogibna. Sročna seja ministrskega sveta ni rodila nikakih uspehov. Podkancelar Vaugoin in minister trgovine dr. Schuster sta odločno vztrajala na svoji demisiji, pridružil pa se jima je še minister za poljedelstvo, dr. Födermayr. Vsi trije izjavljajo, da je njihova demisija nepreklicna. Zaradi tega je skoraj gotovo, da bo danes popoldne podala ostavko celokupna vlada. Krščanski socialci izjavljajo, da ne gre za osebna vprašanja, ki so izzvala krizo, marveč da gre za krizo zaupanja, ki se je tekoma zadnjih mesecev zelo poosttrila. Dr. Schöber ne uživa več zaupanja širokih mas, ki ga je postavilo na to visoko in odgovorno mesto. Konflikt med njim in krščanskimi socialci se ne nanaša samo na zadevo dr. Straffella, marveč sega mnogo globlje. V krščansko-socialnih krogih zlasti poudarjajo, da vlada v javnosti razburjenje, ker je borba proti socialnim demokratom pod dr. Schöberovo vlado skoraj popolnoma zaspala. Danes popoldne je skušal posredovati še predsednik republike dr. Miklas, vendar pa je bilo tudi njegovo prizadevanje zaman. Zaradi tega bo vlada popoldne na svoji seji sklopala o tem, ali naj ostane pri delni demisiji kabineta, ali pa naj celokupna vlada izjavi konsekvence. Glede na stališče krščanskih socialcev se računa z vso gotovostjo z ostavko cele vlade.

Francosko - italijanska pogajanja v italijanski luči

Italijanski komunike označuje neuspeh pomorskih pogajanj s Francijo kot posledico francoskega imperijalizma, dasi priznava pretirane zahteve Italije

Rim, 25. septembra. Italijanski uradni krogi naglašajo, da so pogajanja med francoskimi in italijanskimi delegati v Ženevi končana. Italijanski uradni krogi poudarjajo, da je Italija pri preliminarjih pogajanjih in na konferenci v Ženevi pokazala vedno najboljšo voljo za sporazum. Grandijev govor v zbornici, Mussolinijeva izjava v senatu in dejstvo, da je Italija z ozirom na angleško željo ustavila gradnjo novih vojnih ladij dokazuje dovolj jasno italijansko željo za sporazum. Res je, da je Francija pristala na zadnje italijanske predloge. Ta pristane je bil ostal brez veljave, ker je Dumesnil izjavil meseca julija v francoski zbornici, da je pristane Francije na italijanske predloge praktično brez pomena, ker so francoske vojne ladije, ki so bile v gradnji, že dovršene. Italija je tudi sprejela angleški predlog, naj prisostvujejo ženevski konferenci angleški strokovnjaki. Francija je odklonila angleško ponudbo. Italija je predlagala v Ženevi, naj se vojno brodovje omeji po tonaži in po številu bojnih edinic. Ta formula je

priznala Franciji premoč na morju izven Sredozemskega morja.

Zadnje dni so se vršila pogajanja izključno na temelju italijanskih predlogov in vseskozi na italijansko inicijativo. To je vzbudilo upanje, da bodo pogajanja uspešna. Toda pred dvema dnevi je stavila francoska delegacija nenadoma protipredloge, naj se razmerje med francosko in italijansko vojno mornarico določi 1 in pol proti 1 ne samo za razne kategorije bojnih ladij, ki so že zgrajene, temveč tudi za one, ki se gradijo. Ti predlogi so celo poslabšali sporazum v Londonu, ki določa premirje v gradnji vojnih ladij do leta 1936. Ker je Francija zahtevala tedaj preveliko število vojnih ladij, ni prišlo do splošnega pomorskega sporazuma. Končno je italijanska vlada izjavila, da so francoski protipredlogi nesprejemljivi in da so pogajanja zaključena. Zunanepolitični dopisni urad naglašajo, da je kriv poloma ženevskih pogajanj francoski imperijalizem.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Velika železniška katastrofa v Rusiji

Berlin, 25. septembra. g. »Lokal-anzeiger« objavlja vest iz Lige, da se je pred nekaj dnevi pripetila ne daleč od Moskve težka železniška katastrofa. Osební vlak iz Tule je zavozil v brzovlak, pri čemer je bilo baže ubitih 300 in ranjenih približno ravno toliko oseb.

20 milijonov za eno sliko

Washington, 25. septembra. g. Državni tajnik Mellon je kupil od ruske vlade znano Van Dykovo sliko »Marijino oznanjenje« za 20 milijonov frankov. Slika je bila do sedaj v emitaži.

Preganjanje intelektualcev v Rusiji
Berlin, 25. septembra. g. Kakor poročajo iz Kovna, je bilo izmed profesorjev, ki jih je GBU aretirala zaradi suma vohunstva, že 6 ustreljenih. Eden izmed osumljenih je v preiskovalnem zaporu zbalznel, dočim se je drugi, čigar sina je ustrelila Čeka, zastrupil skupno s svojo ženo tik pred aretacijo.

Zeileis obtožen goljufije

Olomouc, 25. septembra. g. Neka olomuška meščanka je s posredovanjem sodnega zdravstva vložila proti Zeileisu tožbo zaradi goljufije. Obtožba veli, da je bila tožiteljica 6 tednov v Gallspachu, kjer so jo obsevali na podlagi diagnoze Zeileisa, ki je ugotovil čire v želodcu. Obsevanje pa ni imelo uspeha. Ko se je vrnila domov, je rodila zdravega sina. Zeileis je smatral njeno stanje za želodčne čire. Ženska zahteva od Zeileisa povratek stroškov za 60 obsevanj in odškodnino.

Nesreča laškega letala

Atene, 25. septembra. s. Dve italijanski vojaški letali, ki sta izvajali akrobatske vaje po zraku, sta trčila pri Tatou skupaj. Eno letalo se je razbilo, dočim je drugo srečno pristalo. Ena oseba je bila ubita.

Odsev povišanih ameriških carin v ČSR

Praga, 25. septembra. AA. »Prager Presse« objavlja podatke, ki naj dokazujejo škodljivost ameriških zaščitnih carin in njihov škodljiv vpliv na češkoslovaški izvoz. V juliju 1921 je znašal češkoslovaški izvoz v Združene države 317.232 enot v vrednosti 21 milijonov, julija letošnjega leta pa 36.444 enot v vrednosti 2 milijonov.

Potres v Rusiji

Moskva, 25. septembra. V Tadjikstanu pri Stalinabadu je strahovit potres popolnoma porušil sedem vasi. Po dosedanjih poročilih je 185 mrtvih in nad 300 ranjenih. Več kot 1200 družin je ostalo brez strehe. Na mesto katastrofe je odpotovala vladna pomožna komisija.

Čsl. finance

Praga, 24. septembra. AA. Novi finančni zakon predvideva investicijski kredit v znesku 334 milijonov za državna podjetja. Znesek bo krit s kreditnimi operacijami. Uprava mostov in cest bo prejela znesek ene milijarde 71 in pol milijona iz donosov raznih davščin, 800 milijonov za povišanje uradniških plač pa bo predvidoma vzetih iz donosa luksuznih davkov.

Potovanje Bethlena v Ankaru

Budimpešta, 25. septembra. d. Vest o bližnjem potovanju madžarskega ministrskega predsednika grofa Bethlena v Ankaru, ki jo je carigradski list »Djühuriet« objavil pred nekaj dnevi, se oficijelno potrjuje. Namen njegovega potovanja je razgovor o zunanjepolitičnih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Razen tega naj bi to potovanje utrdilo tradicionalno madžarsko-turško prijateljstvo.

Po kongresu kritikov

V torek je bil zaključen v Pragi mednarodni kongres kritikov. Na zaključni seji so bile sprejete resolucije štirih sekcij in sicer za pravila mednarodnega udruženja, za ustanovitev češkoslovaške sekcije, za proučevanje gmočnih razmer kritikov v poedinih državah in za novo referentsko stroko. Gre namreč za predlog berlinskega kritika Franka Warschauerja, da se kritika govorečih filmov in radiokonzertov, zlasti pa na gramofonu reproducirane glasbe ne bi smela prepuščati nestrokovnjakom in da bi ne smela veljati za manj vredno panogo odgovorne referentske naloge. Najbolj težavna je bila razprava o definitivnem besedilu pravil, ki bi bila obvezna za organizacijo kritikov v vseh državah. Kongres se je zedinil na 10 členih, med katerimi so najzanimivejši oni, ki se nanašajo na omejitev pravic kritikov in umetnikov ter na zahtevo, da bi dobili kritiki posebne legitimacije za brezplačni vstop v gledališča vseh držav. Pravila bodo redigirana samo v francoščini, v druge jezike pa prevedena pod nadzorstvom centralnega odbora.

Kongres je pokazal, da prevladujejo glasbeni kritiki nad gledališkimi. Zanimivo je, da se Francozi kongresa niso udeležili, čeprav so bili povabljeni. Zaključne govore so imeli vsi delgati, razen našega Gove-

karja, ki je bil na vrsti zadnji, ker pišejo Jugoslavijo z Y, a govorniki so bili razvrščeni po abecednem redu. Prihodnji kongres se bo vršil l. 1931 na Dunaju.

Zakladi zadnje ruske dinastije v rokah boljševikov

Moskva, 25. septembra. Vlada je izdala komunike glede zakladov in dragocenosti, ki so bile nekdanja lastnina carske obitelji, a so postale po revoluciji lastnina sovjetske države.

Zaklad sovjetske Unije — pravi komunike — tvori dragocenosti bivše carske družine, veleposvesta caristične države in dragulji, ki so jih našli v zimski carski palači. V začetku svetovne vojne so bile vse dragocenosti prenešene v velikih zabojih iz Petrograda v Moskvo. Leta 1922 so biti ti zaboji odprti, dragulji popisani in kasneje zopet prepeljeni v Leningrad. Vsi predmeti so po vrednosti razdeljeni v dve skupini. V prvi skupini se nahajajo diamanti in okrasni z zgodovinsko vrednostjo. Druga skupina obsega dragulje manjše vrednosti. V zakladnici sovjetske Unije se nahajajo samo predmeti prve skupine, vsega skupaj 406 komadov, ki po umetniški in zgodovinski vrednosti nimajo enakega na svetu. Izhajajo iz dobe Petra Velikega, Elizabete, Katarine, Pavla I., Aleksandra I., Nikolaja I. in Nikolaja II. V zbirkah se nahajajo sedem diamantov neprecenljive vrednosti in smaragd, ki so ga Portugalci dobili za časa okupacije Južne Amerike. Druge dragocenosti so ceylonski zefir 260 karatov težak in svetovno znani Orlov, ki so ga našli v Indiji v začetku 17. veka. Sovjetski katalog navaja še 5894 drugih dijamantov, ki so nekdanji bili lastnina velikih kneževin in knezov in drugih članov dinastije Romanov.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize: Amsterdam 22.7775, Berlin 13.455, Bruselj 7.8752, Budimpešta 9.8889, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9727, London 274.57, Newyork 56.38, Pariz 221.81, Praga 167.62, Trst 295.84.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9.12875, — Pariz 20.24, — London 25.03575, — Newyork 515.4375, — Bruselj 71.86, — Milan 26.995, — Madrid 55.40, — Amsterdam 207.825, — Berlin 122.75, — Dunaj 72.75, — Sofija 3.7325, — Praga 15.295, — Varšava 57.75, — Budimpešta 90.235, — Bukarešta 3.0725.

